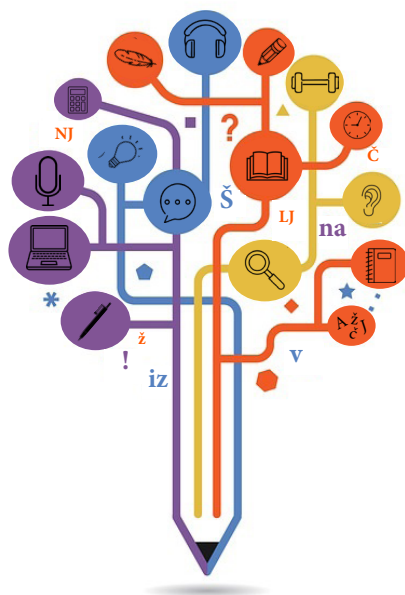

Besede v vsakdanji rabi 2

Avtorica

Dafne Marko

Predmet

Slovenščina v šolah s slovenskim učnim jezikom in dvojezičnim slovensko-italijanskim poukom v Italiji

Ciljna skupina

Prvostopenjska srednja šola

Projekt *Nadgradnja in aktualizacija jezikovnega portala SMejse – Slovenščina kot manjšinski jezik* je bil izbran v okviru Javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letih 2020 in 2021. Projekt je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

NASLOV

Besede v vsakdanji rabi 2

AVTORICA

Dafne Marko

ZBIRKA

Rastoča slovenščina

UREDNIKA

Maja Melinc Mlekuž, Boris Kern

DELOVNA SKUPINA

Alex Devetak, Nastja Gherlani, Dunja Grgič, Boris Kern, Dafne Marko, Maja Melinc Mlekuž, Martina Pettiroso, Vito Poredoš

RECENZENTA

Andreja Žele, Gjoko Nikolovski

ZALOŽNIK

Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI)

VODJA PROJEKTA

Maja Melinc Mlekuž

GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN PRELOM

Martina Pettiroso

Učne enote in drugo projektno gradivo najdete na spletnem portalu SMejse – Slovenščina kot manjšinski jezik.

https://www.smejse.it/wp-content/uploads/2021/11/UE_BESEDE_V_VSAKDANJI_RABI_2_interaktivna.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in študijski knjižnici v Trstu
COBISS.SI-ID 84995075
ISBN 978-88-95584-23-2 (PDF)

Trst 2021

TELO IN ZDRAVJE

1. Oglej si posnetek na spodnji povezavi in odgovori na vprašanja.

https://www.youtube.com/watch?v=OQUvCECXbBY&ab_channel=TVInfodrom

- Kaj počne prva intervjuvanka Julija za ohranjanje zdravja?

- Kako se Josip umiri in sprosti?

- Kateri intervjuvanec omeni pomembnost druženja s prijatelji?

- Kaj bi Katja želela spremeniti, da bi živela bolj zdravo?

- Kako pa ti skrbiš za zdrav življenjski slog?

2. Posnetek si oglej še enkrat in vstavi manjkajoče besede.

Jaz mislim, da živim zelo zdravo, ker se dovolj zdravo _____, dovolj spim, dovolj pijem, veliko se _____ s športom.

Skrbim za svojo _____, se tudi veliko _____.

Pojem zajtrk, kosilo in večerjo. Ne pojem _____.

Vadim trobento, ker se mi zdi, da se takrat umirim in nekako umirim _____.

Zdi se mi v redu, da se kdaj _____, se malo _____ s sladkarijami.

3. Besedam v razpredelnici dopiši sopomenko. Pomagaš si lahko s *Slovarjem sopomenk sodobne slovenščine*: <https://viri.cjvt.si/sopomenke/slv/>.

prehranjevati se	
higiena	
ogromno	
umiriti se	

4. V posnetku slišimo besedi *cuker* in *probati*. Pomisli, ali bi ti dve besedi lahko uporabil/-a v knjižnem (standardnem) jeziku. Poišči knjižne (standardne) različice besed.

Besedi *cuker* in *probati* sta _____ besedi. Uporabljamo jih predvsem pri govoru in v neformalnih situacijah. Beseda *cuker* pomeni _____, beseda *probati* pa _____.

5. Preberi spodnjo poved in razmisli, kateri sklon uporabimo pri določenih glagolih. Vsakemu glagolu dopiši še tri primere.

Veliko se ukvarjam s športom.

Sklon: _____

Ukvarjam se s/z: _____

Ne pojem ogromne količine.

Sklon: _____

Ne pojem: _____

Vadim trobento.

Sklon: _____

Vadim: _____

6. Kaj lahko naredimo za zdrav življenjski slog? Pogovori se s sošolcem ali sošolko.

- Zakaj je pomembno, da ponoči dovolj spimo?
- Ali je ukvarjanje s športom dovolj, da ostanemo zdravi?
- Kako bi spodbudil/-a prijatelje in prijateljice, da bi se bolj zdravo prehranjevali?
- Kaj lahko počnemo v prostem času, da se sprostimo in umirimo?

7. V slovenščini poznamo veliko frazemov z besedo zdrav. Razmisli, kaj pomenijo spodnji frazemi in jih poveži z ustreznim pomenom. Pomagaš si lahko s *Slovarjem slovenskih frazemov*: <https://www.fran.si/192/janez-keber-frazeoloski-slovar-slovenskega-jezika>.

zdrav kot dren/zdrav kot riba

nič se mu ni zgodilo

ostati živ in zdrav

imeti zdrav videz

imeti zdravo barvo

biti zelo zdrav

8. Frazeme iz zgornje naloge uporabi v besedilu.

Marko, zelo me skrbi, ker greš sam na izlet. Upam, da ostaneš _____.

Dedek je zdrav _____. Nikoli ne zboli!

Po nesreči je Tina videti veliko bolje, ima že _____.

9. Spodnjim slikam pripiši ustrezne besede.

lekarna

zdravstveni dom

medicinska sestra

injekcija

zdravnik

operacijska soba

ambulanta

čakalnica

zdravstvena kartica

zdravila

bolnišnica

napotnica

10. Zgornje besede in izraze vstavi v besedilo.

Ko zbolimo, najprej pokličemo _____. Ta nam pove, kdaj se lahko oglasimo v izbranem _____. Ko pridemo na pregled, pokažemo svojo _____ in počakamo v _____. Ko nas _____ pokliče, vstopimo v _____ in počakamo zdravnika. Ta nam po potrebi predpiše _____, ki jih dvignemo v _____. Če potrebujemo še pregled specialista, nam zdravnik napiše _____. Včasih potrebujemo tudi operacijo. Takrat gremo navadno v _____. Ko smo na vrsti za operacijo, nas odpeljejo v _____. Tam po navadi dobimo _____, ki nas uspava.

11. Povedi iz okvirčka pripiši k ustrezni sliki. Pravilnih je več rešitev.

Pozdravljeni, naročila bi se na pregled pri zdravniku.

Potrebujem aspirin in sirup proti kašlju, prosim.

Gospa Novak, prosim v ambulanto 4.

Imate kakšne tablete proti alergiji na cvetni prah?

Boli me grlo in močno kašljam.

Kakšne težave imate?

Ja, lahko se oglasim tudi dopoldne.

Tudi vi čakate na dr. Kovača?

PAZI!

Če si bil pozoren, si opazil, da smo pri prejšnji nalogi aspirin zapisali z **malo začetnico**. Zakaj? Imena zdravil (npr. Aspirin, Lekadol, Digenol) sodijo med **lastna imena**. To pomeni, da gre za ime zdravila na škatlici oz. ime, ki ga je izbral proizvajalec. Pri zdravilih pa velikokrat govorimo tudi o učinkovini oz. celi vrsti zdravil, ki delujejo na podoben način. V tem primeru govorimo o **občnih imenih**. Če zapišemo **Aspirin**, mislimo točno določeno zdravilo s tem imenom. Če zapišemo **aspirin**, pa govorimo o kateri koli vrsti tablete proti glavobolu. Nekatere vrste zdravil se uporabljajo zelo pogosto in so tako prešle v občno rabo. Pri teh vedno uporabimo malo začetnico.

12. Tvor poimenovanja za zdravstvene delavke in delavce. Pomagaš si lahko tudi s slovarjem: <https://www.fran.si/>.

zdravnik – zdravnica

medicinska sestra –

kirurg –

pediatrinja –

babičar –

13. Preberi dialog med gospo Novak in medicinsko sestro ter vstavi manjkajoče besede ali izraze.

Gospa Novak: Pozdravljeni. Rada bi se naročila na _____ pri dr. Koželju.

Medicinska sestra: Pozdravljeni. Kakšne _____ imate?

Gospa Novak: Zelo me boli grlo, teče mi iz _____ in kašljam.

Medicinska sestra: V redu. Imate čas jutri dopoldne?

Gospa Novak: Imam, seveda. Kdaj se lahko _____?

Medicinska sestra: Potem pa vas bom naročila za pregled ob 10. zjutraj. S seboj prinesite zdravstveno _____.

Gospa Novak: Najlepša hvala. Prosila bi tudi za _____ za dermatologa.

Medicinska sestra: Seveda, bomo uredili.

Gospa Novak: Hvala. Na svidenje.

Medicinska sestra: Na svidenje.

14. Vstavi manjkajoče predloge (v, na, proti, k/h, za, s/z, pri, za). Pozoren/-na bodi na to, v katerem sklonu so besede, ki sledijo predlogom.

Mojca ima gripo in je morala ____ splošnemu zdravniku.

To zdravilo izdajamo samo ____ recept.

Moja sestra že dve leti ni bila ____ svojem zobozdravniku.

Imate morda sirup ____ kašlju?

V vrtcu se je okužil ____ virusom.

Kdaj lahko pridem ____ pregled?

Jutri imam pregled ____ zdravstvenem domu v Trstu.

Potrebujem napotnico ____ dermatologa.

Dedek je zbolel ____ rakom.

15. Popravi napačno zapisane besede.

Zdravnik je povedal, da je Martin utrpel zvinj gležna.

Mojca je včeraj dobila inekcijo v ramo.

Simptomi gripe so vročina, glavobolj in kašlanje.

Gospa Novak, prosim pridite v ambulanco 3.

16. Poimenuj dele telesa. Dopiši tudi oblike za množino.

17. Preberi besedilo. Podčrtanim samostalnikom dopiši spol, sklon in število.

Med notranjimi organi so najpomembnejši srce, jetra, pljuča, ledvice in želodec. Jetra imajo osrednjo vlogo pri presnovi, prav tako so odgovorna za prečiščevanje krvi. Ledvice so namenjene izločanju odpadnih snovi iz telesa. Na desni in levi strani imamo po eno ledvico. Srce je osrednji notranji organ, ki po žilah pošilja kri. Krvožilni sistem je povezan tudi s pljuči, ki nam omogočajo dihanje.

	spol	število	sklon
jetra			
presnovi			
krvi			
izločanju			
strani			
žilah			
pljuči			

18. Kaj je skupna lastnost samostalnikov *pljuča* in *jetra*? Ali jih lahko uporabimo z glagolom v ednini? Razmisli in dopolni.

Samostalnika *pljuča* in *jetra* sta _____ samostalnika. To pomeni, da imata samo obliko v _____, prav tako je glagol vedno v množini.

Drugi primeri, ki jih poznam: _____

PAZI!

Pri sklanjanju samostalnikov **srce**, **pljuča**, **možgani**, **jetra**, **kri**, **okostje**, **živčevje** ipd. imamo pogosto težave. V preglednicah najdeš vse pregibne oblike za samostalnike **srce**, **možgani** in **kri**. Pri sklanjanju težjih besed si lahko pomagaš s prosto dostopnim leksikonom besednih oblik **Sloleks**.

ednina	dvojina	množina
srce	srci	srca
srca	src	src
srcu	srcema	srcem
srce	srci	srca
srcu	srcih	srcih
srcem	srcema	srci

ednina
kri
krvi
krvi
kri
krvi
krvjo

množina
možgani
možganov
možganom
možgane
možganih
možgani

19. V besedilo vstavi pravilne oblike samostalnikov v oklepajih.

Pri teku in drugih _____ (športna aktivnost, mn.) moramo biti pozorni na svoje počutje. Če začutimo bolečino v _____ (pljuča), se moramo nemudoma ustaviti. Pri fizični aktivnosti se utrip _____ (srce) močno poveča, prav tako pride do _____ (možgani) manj kisika. Pri teku moramo paziti, da si ne zvijemo _____ (gleženj) ali poškodujemo _____ (stopalo, mn.). Pred začetkom moramo ogreti _____ (sklep, mn.) in _____ (mišica, mn.). Ne smemo pozabiti ogreti tudi _____ (rama, mn.). Po vadbi sledijo raztezne vaje. Ko se raztezamo, se najprej vedno obrnemo proti levi _____ (noga). Na desni strani so jetra, ki se pri telesni vadbi napolnijo s _____ (kri).

PAZI!

Nekateri samostalniki se namesto v dvojinski obliki z enakim pomenom uporabljajo v **množinski obliki**. Pogosto gre za stvari, ki so v paru, npr. **roke**, **noge**, **kolena**, **gležnji**, **stopala**, **dlani** ipd. Te besede torej uporabljamo v množini, tudi ko v resnici mislimo samo na dva primerka oziroma na par. Tako torej rečemo, da dvignemo *roke* in ne roki; ogrejemo *gležnje* in ne gležnja in pokrčimo *kolena* in ne koleni.

Takšen primer je recimo samostalnik **oko**. Ko govorimo o čutilu za vid, uporabljamo množinsko obliko **oči**. Ko govorimo o kurjih očesih in drugih oblikah, podobnih očem, uporabljamo dvojinsko obliko **očesi** in množinsko obliko **očesa**.

ednina	dvojina	množina	množina (!)
oko	očesi	očesa	oči
očesa	očes	očes	oči
očesu	očesoma	očesom	očem
oko	očesi	očesa	oči
očesu	očesih	očesih	očeh
očesom	očesoma	očesi	očmi

20. Preberi spodnje frazeme, reke in pregovore in razmisli, kaj pomenijo. Pomagaš si lahko tudi s slovarji na portalu Fran: <https://fran.si/>.

Smeh je pol zdravja: _____

Srce pade v hlače (komu): _____

Vihati nos: _____

Oprati komu možgane: _____

Imeti dober želodec: _____

Gledati koga izpod čela: _____

21. V korpusu *Gigafida* preveri, katera zveza se pogosteje pojavlja. Obkroži ustrezno

zvezo in jo uporabi v povedi.

zboleti za rakom

zboleti z rakom

Primer: _____

sirup za kašelj

sirup proti kašlju

Primer: _____

umreti za boleznijo

umreti zaradi bolezni

Primer: _____

zboleti na ledvicah

zboleti v ledvicah

Primer: _____

okužiti se z virusom

okužiti se na virus

Primer: _____

trpeti za gripo

trpeti zaradi gripe

Primer: _____

22. Preberi besedilo o človeških možganih in reši naloge.

Za možgane moramo skrbeti kot za srce

Strokovnjaki opozarjajo, da so bolezni možganov velik problem tako za slovensko kot za evropsko družbo, na katerega se prepočasi in slabo odzivamo. V Sloveniji je skupno kar 570.000 možganskih motenj, medtem ko ima petina populacije vsaj eno možgansko bolezen.

Po nekaterih ocenah je pri nas 50.000 ljudi doživelo možgansko kap, vsaj 20.000 bolnikov trpi za demenco, medtem ko ima približno 4500 bolnikov Parkinsonovo bolezen. »Natančnih podatkov sicer nimamo, ampak številke so ogromne. Zato si prizadevamo povečati osveščenost ljudi o možganskih boleznih in s pomočjo raziskovanja izboljšati predvsem preventivo, večjo pozornost pa je možganom treba nameniti tudi v sklopu študija medicine,« je nekatere ključne pomanjkljivosti slovenskega zdravstva izpostavil Blaž Koritnik s kliničnega oddelka za nevrofiziologijo Nevrološke klinike UKC Ljubljana.

S pomočjo raziskav do rezultatov

Medicina je pri zdravljenju možganskih bolezni v zadnjih desetletjih sicer dosegla viden napredek. V zadnjem času tako vse bolj združujejo področje psihiatrije in nevrologije v področje bolezni možganov. Če so bili v preteklosti v medicini možgani najbolj zapostavljen in skrivnosten organ ter so zdravniki bolnike s hujšimi možganskimi boleznimi le nemočno opazovali, pa danes slovenska medicina intenzivno preučuje možgane in dosega napredke v zdravljenju. »Imamo možnost, da s pomočjo diagnostike ali skozi gene napovemo večjo verjetnost za pojav katere izmed bolezni možganov ter prepoznavamo simptome mnogih nevroloških bolezni, na primer Parkinsonove in Alzheimerjeve, ki se lahko začnejo izrazito kazati šele dvajset let kasneje,« je pojasnil Zvezdan Pirtošek, predstojnik kliničnega oddelka za bolezni živčevja na ljubljanski nevrološki kliniki.

S pomočjo raziskav strokovnjaki ugotavljajo določene kombinacije znakov. Na podlagi rezultatov lahko zdravniki danes napovedo, da ima posameznik, ki pri svojih štiridesetih letih zazna motnje voha in spanja ter depresijo, 95 odstotkov možnosti, da čez dobrih deset let zboli za Parkinsonovo boleznijo.

Povzeto po: <https://www.dnevnik.si/1042516760>

a) Odgovori na vprašanja.

- Koliko možganskih motenj poznamo v Sloveniji?

- Katera možganska bolezen je pri Slovencih najpogostejša?

- Kaj je treba po mnenju Blaža Koritnika storiti, da bi zmanjšali število bolezni?

- Kdaj se je zgodil prvi viden napredek na področju možganskih bolezni?

- Na kakšen način lahko napovemo verjetnost za pojav bolezni možganov?

b) Je trditev pravilna, napačna ali informacije ni v besedilu? Označi.

	DRŽI	NE DRŽI	NI PODANO
Vsak peti Slovenec ima možgansko bolezen.			
Med študijem medicine sta dva predmeta namenjena boleznim možganov.			
V preteklosti so bili pri zdravljenju možganskih bolezni manj uspešni.			
Za zdravljenje možganskih bolezni je pomembno samo področje nevrologije.			
Parkinsonovo ali Alzheimerjevo bolezen prepoznamo 20 let po prvih simptomih.			
Za možgansko boleznijo najpogostejše zbolijo tisti, ki se ne ukvarjajo s športom.			
Zelo pomembno je, da ljudi izobražujemo o boleznih možganov.			
40-letnik z motnjami vonja in spanja bo zagotovo zbolel za Parkinsonovo boleznijo.			

REŠITVE

1. naloga

- Kaj počne prva intervjuvanka Julija za ohranjanje zdravja?
Dovolj zdravo se prehranjuje, spi, pije in se veliko ukvarja s športom.
- Kako se Josip umiri in sprosti?
Vadi trobento.
- Kateri intervjuvanec omeni pomembnost druženja s prijatelji?
Mark.
- Kaj bi Katja želela spremeniti za boljše zdravje?
Rada bi jedla več sadja in zelenjave.

2. naloga

Jaz mislim, da živim zelo zdravo, ker se dovolj zdravo **prehranjujem**, dovolj spim, dovolj pijem, veliko se **ukvarjam** s športom. Skrbim za svojo **higieno**, se tudi veliko **gibam**.
Pojem zajtrk, kosilo in večerjo. Ne pojem **ogromne količine**.
Vadim trobento, ker se mi zdi, da se takrat umirim in nekako umirim **duha**.
Zdi se mi v redu, da se kdaj **pregrešimo**, se malo **razvajamo** s sladkarijami.

3. naloga

prehranjevati se	<i>jesti</i>
higiena	<i>čistoča</i>
ogromno	<i>zelo veliko</i>
umiriti se	<i>sprostiti se</i>

4. naloga

Besedi **cuker** in **probati** sta **pogovorni** besedi. Uporabljamo jih predvsem pri govoru in v neformalnih situacijah. Beseda **cuker** pomeni **sladkor**, beseda **probati** pa **poskusiti**.

5. naloga

Veliko se ukvarjam s športom.

Sklon: **orodnik (6. sklon)**

Ukvarjam se s/z: petjem, risanjem, glasbo ...

Ne pojem ogromne količine.

Sklon: **rodilnik (2. sklon)**

Ne pojem: veliko sladkarij, preveč maščobe, celega obroka ...

Vadim trobento.

Sklon: **tožilnik (4. sklon)**

Vadim: ples, klavir, petje ...

7. naloga

zdrav kot dren/zdrav kot riba = biti zelo zdrav

ostati živ in zdrav = nič se mu ni zgodilo

imeti zdravo barvo = imeti zdrav videz

8. naloga

Marko, zelo me skrbi, ker greš sam na izlet. Upam, da ostaneš **živ in zdrav**.

Dedek je zdrav **kot dren/kot riba**. Nikoli ne zbolí!

Po nesreči je Tina videti veliko bolje, ima že **zdravo barvo**.

9. naloga

ambulanta

čakalnica

operacijska soba

injekcija

medicinska sestra

zdravnik

bolnišnica

napotnica

zdravstveni dom

lekarna

zdravila

zdravstvena kartica

10. naloga

Ko zbolimo, najprej pokličemo **zdravnika**. Ta nam pove, kdaj se lahko oglasimo v izbranem **zdravstvenem domu**. Ko pridemo na pregled, pokažemo svojo **zdravstveno kartico** in počakamo v **čakalnici**. Ko nas **medicinska sestra** pokliče, vstopimo v **ambulanto** in počakamo zdravnika. Ta nam po potrebi predpiše **zdravila**, ki jih dvignemo v **lekarni**. Če potrebujemo še pregled specialista, nam zdravnik napiše **napotnico**. Včasih potrebujemo tudi operacijo. Takrat gremo navadno v **bolnišnico**. Ko smo na vrsti za operacijo, nas odpeljejo v **operacijsko sobo**. Tam po navadi dobimo **injekcijo**, ki nas uspava.

11. naloga

Gospa Novak, prosim v ambulanto 4.
Tudi vi čakate na dr. Kovača?

Kakšne težave imate?
Boli me grlo in močno kašljam.

Potrebujem aspirin in sirup proti kašlju, prosim.
Imate kakšne tablete proti alergiji na cvetni prah?

Pozdravljeni, naročila bi se na pregled pri zdravniku.
Ja, lahko se oglasim tudi dopoldne.

12. naloga

medicinska sestra:
zdravnik:
kirurg:
pediatrinja:
babičar:

zdravstveni tehnik
zdravnica
kirurginja
pediater
babica

13. naloga

Gospa Novak: Pozdravljeni. Rada bi se naročila na **pregled** pri dr. Koželju.

Medicinska sestra: Pozdravljeni. Kakšne **težave** imate?

Gospa Novak: Zelo me boli grlo, teče mi iz **nosu** in kašljam.

Medicinska sestra: V redu. Imate čas jutri dopoldne?

Gospa Novak: Imam, seveda. Kdaj se lahko **oglasim**?

Medicinska sestra: Potem pa vas bom naročila za pregled ob 10. zjutraj. S seboj prinesite zdravstveno **kartico**.

Gospa Novak: Najlepša hvala. Prosila bi tudi za **napotnico** za dermatologa.

Medicinska sestra: Seveda, bomo uredili.

Gospa Novak: Hvala. Na svidenje.

Medicinska sestra: Na svidenje.

14. naloga

Mojca ima gripo in je morala **k** splošnemu zdravniku.

To zdravilo izdajamo samo **na** recept.

Moja sestra že dve leti ni bila **pri** svojem zobozdravniku.

Imate morda sirup **proti** kašlju?

V vrtcu se je okužil **z** virusom.

Kdaj lahko pridem **na** pregled?

Jutri imam pregled **v** zdravstvenem domu v Trstu.

Potrebujem napotnico **za** dermatologa.

Dedek je zbolel **za** rakom.

15. naloga

Zdravnik je povedal, da je Martin utrpel **zvin gležnja**.

Mojca je včeraj dobila **injekcijo** v ramo.

Simptomi gripe so vročina, **glavobol** in **kašljanje**.

Gospa Novak, prosim pridite v **ambulanto** 3.

16. naloga

glava

nos

roka

koleno

ustnice

gleženj

prst

zob/zobje

nožni prst/prst na nogi

zapestje

oko

uho

17. naloga

	spol	število	sklon
jetra	srednji	množina	imenovalnik (1.)
presnovi	ženski	ednina	mestnik (5.)
krvi	ženski	ednina	rodilnik (2.)
izločanju	srednji	ednina	dajalnik (3.)
strani	ženski	ednina	mestnik (5.)
žilah	ženski	množina	mestnik (5.)
pljuči	srednji	množina	orodnik (6.)

18. naloga

Samostalnika **pljuča** in **jetra** sta **množinska** samostalnika. To pomeni, da imata samo obliko v **množini**, prav tako je glagol vedno v množini.

Drugi primeri, ki jih poznam: **vrata**, **hlače**, **očala** ...

19. naloga

Pri teku in drugih **športnih aktivnostih** moramo biti pozorni na svoje počutje. Če začutimo bolečino v **pljučih**, se moramo nemudoma ustaviti. Pri fizični aktivnosti se utrip **srca** močno poveča, prav tako pride do **možganov** manj kisika. Pri teku moramo paziti, da si ne zvijemo **gležnja** ali poškodujemo **stopal**. Pred začetkom moramo ogreti **sklepe** in **mišice**. Ne smemo pozabiti ogreti tudi **ramen**. Po vadbi sledijo raztezne vaje. Ko se raztezamo, se najprej vedno obrnemo proti levi **nogi**. Na desni strani so jetra, ki se pri telesni vadbi napolnijo s **krvjo**.

20. naloga

Smeh je pol zdravja: **smeh pozitivno vpliva na zdravje; zelo zdravo je, če se smejimo**

Srce pade v hlače: **ustrašiti se, izgubiti pogum**

Vihati nos: **biti nezadovoljen**

Oprati komu možgane: **zelo vplivati na nekoga, ga prepričati v nekaj**

Imeti dober želodec: **dobro prenašati stvari**

Gledati koga izpod čela: **nekoga grdo, jezo gledati**

21. naloga

zboleti za rakom zboleti z rakom

Primer: **Lani je gospa zbolela za rakom.**

sirup za kašelj **sirup proti kašlju**

Primer: **V lekarni sem kupil sirup proti kašlju.**

umreti za boleznijo **umreti zaradi bolezni**

Primer: **Zaradi težke bolezni je umrl.**

zboleti na ledvicah zboleti v ledvicah

Primer: **Leta 2018 je zbolel na ledvicah.**

okužiti se z virusom okužiti se na virus

Primer: **Med epidemijo se je veliko ljudi okužilo z virusom.**

trpeti za gripo trpeti zaradi gripe

Primer: **Pozimi starejše osebe pogosto trpijo za gripo.**

22. naloga

a)

- Koliko možganskih motenj poznamo v Sloveniji?
V Sloveniji poznamo 570.000 motenj možganov.
- Katera možganska bolezen je pri Slovencih najpogostejša?
Najpogostejša možganska bolezen pri Slovencih je možganska kap.
- Kaj je treba po mnenju Blaža Koritnika storiti, da bi zmanjšali število bolezni?
Povečati osveščenost ljudi o možganskih boleznih, izboljšati preventivo in možganom nameniti večjo pozornost v sklopu študija medicine.
- Kdaj se je zgodil prvi viden napredek na področju možganskih bolezni?
V zadnjih desetletjih.
- Na kakšen način lahko napovemo verjetnost za pojav bolezni možganov?
S pomočjo diagnostike ali skozi gene.

b)

	DRŽI	NE DRŽI	NI PODANO
Vsak peti Slovenec ima možgansko bolezen.		X	
Med študijem medicine sta dva predmeta namenjena boleznim možganov.			X
V preteklosti so bili pri zdravljenju možganskih bolezni manj uspešni.	X		
Za zdravljenje možganskih bolezni je pomembno samo področje nevrologije.		X	
Parkinsonovo ali Alzheimerjevo bolezen prepoznamo 20 let po prvih simptomih.		X	
Za možgansko boleznijo najpogostejše zbolijo tisti, ki se ne ukvarjajo s športom.			X
Zelo pomembno je, da ljudi izobražujemo o boleznih možganov.	X		
40-letnik z motnjami vonja in spanja bo zagotovo zbolel za Parkinsonovo boleznijo.		X	